

Amnesty Internationalin strategia Suomessa 2022–2030

Amnestyn visio ja missio

Amnesty Internationalin tavoitteena on maailma, jossa YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen ja muihin kansainvälisiin ihmisoikeusasiakirjoihin sisältyvät ihmisoikeudet toteutuvat kaikkien ihmisten kohdalla.

Tavoitteeseen pääseminen tarkoittaa, että hallitukset reagoivat ilmastokriisiin sen vaatimalla vakavuudella. Toimia ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseksi ja luontokadon estämiseksi tarvitaan kiireellisesti.

Tavoitteeseen pääseminen tarkoittaa myös taloudelliseen, yhteiskunnalliseen ja sukupuolten väliseen eriarvoisuuteen puuttumista. Kuilun hyväosaisten ja maailman väestön enemmistön välillä tulee kaventua ja koronapandemian näkyville nostamat puutteet globaalissa järjestelmässä tulee korjata. Rakenteellista rasismia on kitkettävä kaikkialla janaisten sekä eri vähemmistöjen oikeudet tulee turvata.

Tavoitteeseen pääseminen edellyttää myös nykyistä laajempaa ihmisoikeusvastuuta yrityksiltä sekä verojärjestelmän korjaamista. Lisäksi se edellyttää digitaalisten teknologioiden hyödyntämistä ilman seurantaan perustuvaa liiketoimintamallia, joka loukkaa yksityisyyden suojaa, luo syrjintää ja syventää yhteiskunnallista polarisaatiota.

Amnesty Internationalin tehtävänä on omalla toiminnallaan työskennellä kohti visiotamme. Teemme sen tutkimalla vakavia ihmisoikeusloukkauksia ja kampanjoimalla niitä vastaan. Tuomme myös pöydälle rohkeita ehdotuksia ja edistämme rakenteellista muutosta. Haaste on valtava: emme pysty vastaamaan siihen yksin, vaan tarvitsemme laajaa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Kaikkea toimintaamme ohjaavat seuraavat perusarvot:

- *kansainvälinen solidaarisuus*
- *tehokas toiminta yksittäisten ihmisten puolesta*
- *tutkimuksen ja toiminnan maailmanlaajuinen kattavuus*
- *ihmisoikeuksien yleismaailmallisuus ja jakamattomuus*
- *puolueettomuus ja riippumattomuus*
- *järjestön päätöksenteon demokraattisuus ja jäsenten keskinäinen kunnioitus.*

Strategian lähtökohdat

Tämän strategian keskiössä ovat ilmastokriisi, kasvava eriarvoisuus, lisääntyvä muuttoliike sekä kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien toimintavapauteen kohdistuvat uhat, niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Suomen osasto tarttuu näihin haasteisiin panostamalla entistä enemmän ilmastokriisiin ja sen negatiivisten ihmisoikeusvaikutusten torjuntaan sekä talous- ja sosiaaioikeuksien toteutumiseen, unohtamatta historiallisesti tärkeää työtämme mielipiteenvapauden vaalimiseksi ja naisten oikeuksien puolustamiseksi.

Ilmasto-oikeudenmukaisuuden ja talous- ja sosiaaioikeuksia koskevan työn laajuus ja merkitys kasvaa strategiakauden aikana ja tämä näkökulma näkyy myös muissa teemoissa. Kaikissa teemoissa huomioidaan vahvasti rasmin vastainen työ ja intersektionaalinen näkökulma. Monesti teemoihin liittyy myös digitaalisten teknologioiden aikaansaamat ihmisoikeushaasteet, yritysten vastuu ihmisoikeuksista, sekä aktiivinen toiminta nimettyjen yksilöiden puolesta. Osallistumme myös Amnestyn kansainvälisiin kampanjoihin.

Koko strategiakauden ajan panostamme yhdessä tekemiseen niin toimistossa kuin aktiivien ja muiden toimijoiden kanssa, tavoittelemme antirasistista ja moniperusteista syrjintää purkavaa työkaluttuuria,

uudistamme työtapojamme siten, että työ ei enää ole sidottu läsnäoloon toimistossa ja kehitämme strategisesti paikallistoimintaamme.

Strategiakauden aikana teemme kahden vuoden toimintasuunnitelmia, jotka tarkemmin kuvaavat tavoitteitamme ja myös kirjaavat sen, mitä konkreettisesti teemme tavoitteiden saavuttamiseksi. Mittaamme tekemistämme eri projektisuunnitelmissa asetettujen tavoitteiden mukaan.

Tavoitteemme Suomessa vuonna 2030

- *Ilmastokriisi tunnustetaan ihmisoikeuskriisinä. Suomessa hallitus ja yritykset toimivat aktiivisesti sen torjumiseksi ihmisoikeuksia kunnioittavalla tavalla. Hallitus pitää kiinni 1,5 asteen tavoitteesta ja päästöjä vähennetään ilmastotieteen edellyttämässä aikataulussa.*
- *Suomen sosiaaliturvajärjestelmä on ihmisoikeuksia kunnioittava ja kaikilla on yhdenvertainen pääsy laadukkaisiin terveystalouteihin.*
- *Suomessa tunnetaan kokoontumisoikeudet ja ihmiset käyttävät niitä. Suomi on aktiivinen ihmisoikeuspuolustajien tukija.*
- *Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvät oikeudet turvataan Suomessa niin lainsäädännössä kuin käytännössä. Suomessa tiedetään, mitä suostumus seksiin tarkoittaa.*
- *Suomessa tehdään ihmisoikeuksia kunnioittavaa turvapaikkapolitiikkaa ja hallitus ajaa tätä myös EU-tasolla. Ilmastosiirtolaisuuteen on valmistauduttu ajoissa ja turvaa hakevien oikeuksia kunnioittaen.*

Omassa toiminnassamme:

- *Olemme osa kansainvälistä liikettä ja osallistumme yllä mainituissa kysymyksissä myös Eurooppa-tason ja globaaleihin ratkaisuihin tähtäävään työhön.*
- *Olemme nykyistä suurempi, näkyvämpi ja moninaisempi liike, jonka viestit tavoittavat päättäjät ja leviävät laajalle eri medioissa, myös meille uusille kohderyhmille.*
- *Työmme arvopohja ja toimintatavat kestävät kriittisen tarkastelun. Olemme hiilineutraali organisaatio ja työntekijöidemme mielestä hyvä työpaikka.*

Ihmisoikeustyömme painopisteet

1. Ilmasto-oikeudenmukaisuus

Ilmastokriisi on aikamme suurin ihmisoikeuskriisi. Ellemme onnistu hidastamaan ilmaston lämpenemistä, suuri osa maapallosta muuttuu ihmisille elinkelvottomaksi. Jo nyt mm. myrskyt ja metsäpalot uhkaavat ihmisten oikeutta elämään, terveyteen, veteen, asuntoon ja toimentuloon. Ilmastotoimet eivät kuitenkaan saa johtaa ihmisoikeusloukkauksiin ja lisätä eriarvoisuutta. Ilmasto-oikeudenmukaisuuden edistäminen on uusi, kasvava työala, jossa teemme laajaa yhteistyötä niin muiden suomalaisten toimijoiden kanssa kuin kansainvälisesti liikkeen sisällä. Ilmasto näkyy myös poikkileikkaavana muissa teemoissa.

Vuonna 2030:

- *Valtaosa väestöstä Suomessa ymmärtää, että ilmastokriisi on ihmisoikeuskriisi ja vaatii päättäjiltä tehokkaita ja nopeita toimia sen torjumiseksi*
- *Suomen hallitus ja suomalaiset yritykset kantavat vastuunsa ilmaston lämpenemisen hidastamisessa. Hallitus pitää kiinni 1,5 asteen tavoitteesta ja päästöjä vähennetään ilmastotieteen edellyttämässä aikataulussa.*
- *Suomessa ekologista siirtymää on tehty ja tehdään oikeudenmukaisesti*

2. Oikeus sosiaaliturvaan ja terveyteen

Talous- ja sosiaalioikeuksien edistäminen on Amnestylle uusi ja keskeinen työala Suomessa. Köyhyys, eriarvoisuus ja koronapandemian näkyväksi tekemä terveyssektorin aliresursointi osoittavat, että työtä tällä saralla riittää myös Suomessa. Teemme omaa tutkimusta ja toimimme yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa edistääksemme ensisijaisesti oikeuksia sosiaaliturvaan ja terveyteen, mutta kauden loppupuolella laajennamme työtämme mahdollisesti myös muihin aiheisiin.

Vuonna 2030:

- Suomessa on ihmisoikeuksia kunnioittava sosiaaliturvajärjestelmä
- Terveyserot eri ryhmien välillä ovat kaventuneet Suomessa. Kaikki saavat laadukasta terveydenhuoltoa ilman syrjintää.

3. Ihmisoikeuspuolustajat ja kansalaisyhteiskunta

Kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien toimintavapaus on edellytys ihmisoikeuksien toteutumiselle niin Suomessa kuin muualla maailmassa. Monissa maissa oikeus puolustaa ihmisoikeuksia ja osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan on uhattuna. Epämääräiset lait, poliisin voimankäyttö ja digitaalinen seuranta estävät ihmisiä ilmaisemasta mielipiteitään. Tässä työssä huomioimme erityisesti ilmastoaktivismiin, talous- ja sosiaalioikeuksien puolesta toimivat ihmiset sekä moninaisuusnäkökulman.

Vuonna 2030:

- Ihmiset Suomessa tuntevat oikeutensa järjestäytyä ja kokoontua ja viranomaiset kunnioittavat ja edistävät näitä oikeuksia
- Ihmisoikeuspuolustajat voivat tehdä työtään vapaammin ilman häirintää ja Suomen hallitus on ollut mukana edistämässä tätä
- Amnestyn kansainvälinen kampanja kokoontumisvapauden vaalimiseksi on tuottanut lukuisia muutoksia sekä laeissa että käytännöissä useissa maissa ympäri maailman

4. Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvät oikeudet

Olemme Suomessa jo vuodesta 2004 tehneet menestyksekkästä työtä naisten oikeuksien puolesta ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan. Olemme olleet vaikuttamassa lukuisien lakien ja käytäntöjen muutoksiin. Työmme on kuitenkin vielä kesken: naisiin kohdistuva väkivalta sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen kohtaama syrjintä ovat Suomessa edelleen merkittävä ihmisoikeusongelma. Osallistumme myös kansainvälisen liikkeen toimintaan naisten sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien edistämiseksi ja tuomme ilmastotyöhömmä sekä talous- ja sosiaalioikeuksia koskevaan työhön sukupuolinäkökulmaa.

Vuonna 2030:

- Suomen lainsäädäntö sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä on korkeatasoista ja itsemääräämisoikeuteen perustuvaa. Nämä oikeudet toteutuvat myös käytännössä.
- Suomessa ymmärretään mitä suostumus seksiin tarkoittaa
- Naisiin kohdistuvan väkivallan vastaiset palvelut ja rakenteet vastaavat ongelman laajuutta

5. Turvapaikanhakijat ja pakolaiset

Turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten suojelu Suomessa ja Euroopassa on heikentynyt vuoden 2015 jälkeen. Rasistiset ulostulot ja turvapaikanhakijoiden demonisointi ovat vaikuttaneet haitallisesti suojelua

tarvitsevien ihmisten oikeuksien toteutumiseen. Koska muuttoliike maailmassa ei ole hidastumassa, vaan pikemminkin ilmastokriisin ja siihen liittyvien konfliktien myötä kiihtymässä, tämä on Amnestyllle tärkeä painopiste.

Vuonna 2030:

- Turvapaikanhakijoita ja pakolaisia koskeva lainsäädäntö ja käytännöt Suomessa turvaavat ihmisoikeuksien toteutumisen ja julkinen keskustelu pakolaisuudesta muuttuu myönteisemmäksi
- EU:n yhteinen turvapaikkapolitiikka on ihmisoikeuksia kunnioittavaa
- Ilmastosiirtolaisuuden laajuus ymmärretään Euroopassa ja siihen on valmistauduttu siten, että ihmisoikeusnäkökulma on keskiössä

6. Ihmisoikeusjärjestelmän vahvistaminen

Jotta ihmisoikeustyömme tavoitteet toteutuisivat, hyödynnämme ja olemme mukana kehittämässä tätä varten luotua ihmisoikeusjärjestelmää niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Vaikutamme vuosittain valtion budjettiin ja nostamme meille tärkeät ihmisoikeuskysymykset agendalle vaalien alla. Vaikutamme aktiivisesti hallitusohjelmiin.

Vuonna 2030:

- Ihmisoikeusvaikutusten arviointi on osa kaikkea poliittista päätöksentekoa ja viranomaistyötä. Budjetti- ja veropolitiikkaa tehdään ihmisoikeusmyönteisesti.
- Ihmisoikeuksia käsittelevät kansalliset rakenteet ovat vahvistuneet ja vaikuttavat Suomen hallituksen päätöksiin poikkileikkaavasti
- Suomessa on olemassa järjestelmä, joka varmistaa, että kansainvälisten valvontaelinten suositukset toimeenpannaan
- Hallitus kokoonpanosta riippumatta tekee ihmisoikeusmyönteistä politiikkaa
- Suomi toimii aktiivisena aloitteentekijänä kansainvälisen ihmisoikeusjärjestelmän vahvistamiseksi

Kaikkia ihmisoikeuspainopisteitä läpäisevät näkökulmat

Panostus ilmasto-oikeudenmukaisuuteen ja talous- ja sosiaalioikeuksien edistämiseen näkyy kaikessa työssämme. Lisäksi kaikissa teemoissa huomioidaan myös antirasistinen työ ja intersektionaalinen eli moniperusteisen syrjinnän tunnistava työote. Monessa teemassa esille nousevat myös seuraavat läpileikkaavat teemat:

- Digitaalisten teknologioiden tuomat ihmisoikeushaasteet
- Yritysten vastuu ihmisoikeuksista
- Aktiivinen toiminta nimettyjen yksilöiden puolesta
- Amnestyn kansainväliset kampanjat, joihin meidän on järkevä osallistua

Muut teemat

Yllä olevien painopisteiden lisäksi vaikutamme ja viestimme myös muista ihmisoikeuskysymyksistä joko pistemäisesti tai tarvittaessa myös laajemman kampanjoinnin kautta yhdessä kansainvälisen liikkeen kanssa. Teemme sen esimerkiksi seuraavalla tavalla:

- Reagoimme maailmalla tapahtuviin erittäin vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja ihmisoikeuskriiseihin vaikuttamalla hallituksiin ja viestimällä niistä kansainvälisen liikkeen linjausten mukaisesti
- Viestimme vuosittain kuolemanrangaistuksen tilanteesta ja käynnistämme yksittäisiä kampanjoita teloitusvaarassa tai kidutusuhan alla olevien ihmisten puolesta
- Seuraamme Suomen asevientä ja vaikutamme ihmisoikeuksien kannalta ongelmallisiin kauppoihin sekä osallistumme Amnestyn kansainvälisiin hankkeisiin asekaupasta

Poikkileikkaavat toiminnot

Kaikkeen pääteemoissamme tehtävään ihmisoikeustyöhön liittyy aktivismia, kasvatusta, viestintää ja varainhankintaa. Ilman näitä toimintoja vaikuttamisemme ei olisi yhtä tehokasta. Näin rakennamme myös ihmisoikeusliikettä, johon kaikki voivat osallistua monipuolisella tavalla.

1. Aktivismi ja ihmisoikeuskasvatus

Vuonna 2030:

- Rakennamme yhteisöllisyyttä ja tuemme aktiiviseen vaikuttamiseen pyrkivien ihmisten toimintaa
- Ihmisoikeuskoulutuksemme tunnetaan ja ne houkuttelevat mukaan
- Ymmärryksemme ihmisten osallistumistavoista ja niiden toimivuudesta ovat hyvällä tasolla ja pystymme palvelemaan ihmisiä, jotka toimivat kauttamme

2. Viestintä, varainhankinta ja markkinointi

Vuonna 2030:

- Olemme taho, jonka puoleen media kääntyy aiempaa useammin
- Amnestya tukee ja toimintaan osallistuu koko ajan kasvava ja moninaisempi joukko ihmisiä
- Olemme taloudellisesti kasvaneet tasaisesti koko strategiakauden ajan

Vahva organisaatio

Työmme perusta on hyvin organisoitu toimisto, jossa henkilökunta sekä vaikuttaa itse, että mahdollistaa aktivistien ja muiden tahojen toiminnan johtokunnan ja vuosikokouksen linjausten mukaisesti. Varmistamme tämän panostamalla toimiston johtamiseen, työhyvinvointiin, moninaisuuteen ja ekologiseen kestävyyteen. Osallistumme aktiivisesti Amnestyn kansainvälisen liikkeen päätöksentekoon.

Vuonna 2030:

- Taloudenhoitomme, IT-osaamisemme (ml. tietoturva) ja henkilöstöhallintomme ovat huipputasoa
- Työntekijät voivat hyvin ja kehittyvät osaajina
- Meillä on moninaisempi työyhteisö ja tapamme tehdä työtä uusiutuu
- Olemme hiilineutraali organisaatio
- Suomen osasto on aktiivinen ja aloitteellinen toimija kansainvälisessä liikkeessä